

KOMPONENT 10: PRILÁKANIE A UDRŽANIE TALENTOV

Cieľom tohto komponentu slovenského plánu na podporu obnovy a odolnosti je vytvoriť účinné politiky na podporu študijnej a pracovnej mobility, aktívne motivovať vysokokvalifikovaných expertov zo zahraničia (vrátane slovenských občanov), študentov, či podnikateľov k usadeniu sa na Slovensku. Cieľom týchto opatrení je prilákať a udržať ľudský kapitál nevyhnutný na ekonomický rast Slovenska. Ambíciou orgánov je zvýšiť podiel vysokokvalifikovaných ľudí zo zahraničia na celkovom počte pracujúcich v Slovenskej republike (SR) z 0,5 % na 1 % a vyrovnáť saldo odchádzajúcich a prichádzajúcich študentov na slovenské vysoké školy.

Očakáva sa, že žiadne opatrenie v tomto komponente výrazne nenaruší environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852 berúc do úvahy opis opatrení a zmierňujúce kroky stanovené v pláne obnovy a odolnosti v súlade so zásadou technického usmernenia týkajúceho sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ (DNHS) (2021/C58/01).

Opatrenia v tomto komponente prispievajú k plneniu odporúčaní pre Slovensko vyzývajúcich na „zlepšovanie kvality a inkluzívnosti vzdelávania na všetkých úrovniach a podporu zručností“, ako aj na „podporu integrácie znevýhodnených skupín“ (odporúčanie 2/2019) a zvýšenie „odolnosti systému zdravotníctva v oblasti pracovnej sily v zdravotníctve“ (odporúčanie 1/2020).

A.1. Opis reforiem a investícií v rámci nenávratnej finančnej podpory

Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy

Procesy získania pracovného povolenia a povolenia na pobyt sú na Slovensku pre pracovníkov aj firmy náročné a zdĺhavé. Cieľom reformy je skrátiť a výrazne zjednodušiť tieto procesy pre vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane ich rodinných príslušníkov.

Reforma využije existujúcu zrýchlenú schému pre národné víza (D) v záujme Slovenskej republiky a otvorí ju novej kategórii vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí hľadajú zamestnanie. Táto kategória pracovníkov bude oslobodená od povinnosti pred vstupom na Slovensko preukázať, že má garantované pracovné miesto, a môže začať pracovať na národnom víze (D) ihneď po nájdení zamestnania. Zabezpečí sa zlučiteľnosť s revíziou smernice o modrých kartách.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 31. marca 2022.

Reforma 2: Zjednodušenie režimu uznávania kvalifikácií o vzdelaní a odborných kvalifikácií pre vykonávanie regulovaných povolání

Touto reformou sa zjednoduší uznávanie vzdelania a kvalifikácie zahraničných pracovníkov s cieľom uľahčiť ich usadenie sa na Slovensku.

V prípade krajín, s ktorými je uzavretá dvojstranná dohoda o uznávaní kvalifikácií, sú žiadatelia oslobodení od povinnosti poskytnúť potvrdenie o oprávnení vysokej školy poskytovať príslušné vzdelanie. Okrem toho sa posilní kapacita Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní, aby sa zrýchlil proces uznávania kvalifikácií zo všetkých krajín.

Pokiaľ ide o kvalifikáciu lekárov, reforma:

- skráti lehoty na uznávanie diplomov uvedených v prílohe č. 3 k zákonu o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti z troch mesiacov na jeden, zavedie automatické uznávanie koordinovaných špecializácií lekárov a zubných lekárov na úrovni EÚ,
- skráti lehoty na uznávanie diplomov neuvedených v prílohe č. 3 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti vydaných príslušnými orgánmi podľa právnych predpisov členských štátov z troch mesiacov na dva,
- skráti lehoty na uznávanie diplomov vydaných príslušnými orgánmi podľa právnych predpisov tretích krajín z troch mesiacov na dva, upraví lehoty na uznávanie diplomov vydaných v inej krajine zo štyroch mesiacov na dva,
- predĺži inštitút dočasnej sťaže nad rámec súčasného krízového obdobia zmenou ustanovenia § 30a zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti.

Implementácia tejto reformy sa dokončí do 31. marca 2022.

Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre návratilcov, vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku

Cieľom tejto investície je pomôcť pri integrácii vysokokvalifikovaných pracovníkov, návratilcov zo zahraničia a ich rodinných príslušníkov.

Investícia podporí integračné programy pre cieľové skupiny zahraničných študentov, vysokokvalifikovaných pracovníkov a ich rodinných príslušníkov a návratilcov zo zahraničia aj prostredníctvom projektového financovania. Vypracuje sa koncepčný dokument na zriadenie „one-stop shopov“, na základe ktorého sa zriadia tri nové „one-stop shop“ strediská.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. marca 2025.

Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora občianskych iniciatív

Cieľom tohto opatrenia je posilniť vzťahy so Slováckmi v zahraničí vrátane členov novej diaspóry, zvýšiť pravdepodobnosť ich návratu domov a využiť ich know-how na modernizáciu Slovenska. Cieľom nie je brzdiť pohyb vysokokvalifikovaných pracovníkov, ale skôr podporovať „obeh mozgov“.

Investícia podporí propagáciu kariérnych príležitostí na Slovensku, a to aj prostredníctvom digitálnych platforiem obsahujúcich informácie dôležité pre návrat domov. Podporí aj činnosti mimovládnych iniciatív so skúsenosťami v tejto oblasti a partnerstvá medzi vládnymi a mimovládnymi iniciatívami.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. marca 2026.

Investícia 3: Štipendiá pre talentovaných domácich a zahraničných študentov

Z tejto schémy sa finančne podpora talentovaní študenti v troch skupinách:

- a) najtalentovanejší absolventi stredných škôl na Slovensku – podľa maturitného vysvedčenia s dôrazom na špecializácie, ktoré majú vyšší podiel absolventov odchádzajúcich zo Slovenska (matematika, cudzie jazyky);
- b) najtalentovanejších študentov zo zahraničia – podľa štandardizovaných medzinárodných testov;
- c) nadpriemerní študenti zo sociálne a ekonomicky znevýhodneného prostredia alebo zo špecifických znevýhodnených skupín (ako sú siroty, deti v centrách pre deti a rodiny) – podľa maturitného vysvedčenia.

Zo schémy sa bude vybraným študentom poskytovať štipendium počas prvých troch rokov bakalárskeho štúdia. Univerzitám prijímajúcim takéto študentov sa vyplatí finančná motivácia, ktorú môžu využiť na podporu excelentných študentov na druhom stupni alebo na integračné programy a programy kariérneho rozvoja pre výborných študentov, resp. študentov zo zahraničia.

Schéma bude trvať v rokoch 2022 až 2027 (t. j. štipendiá do roku 2029). Zo zdrojov plánu obnovy sa podpora študenti nastupujúci v rokoch 2022 až 2024, zatiaľ čo iné finančné zdroje sa využijú na predĺženie poskytovania takejto podpory aspoň do konca roku 2027.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. decembra 2024.

Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí

Cieľom tejto investície je podporiť internacionalizáciu univerzít a výskumných inštitúcií na Slovensku.

Vláda prijme stratégiu internacionalizácie vysokých škôl, ktorá zahŕňa podporu prípravy spoločných univerzitných programov, lákanie zahraničných študentov a akademických pracovníkov a uplatňovanie zásad Stratégie ľudských zdrojov vo výskume (HRS4R).

Investícia podporí:

- systémové opatrenia, ako sú audity kvality, a podporné schémy pre rozvoj vysokých škôl na základe výsledku auditov,
- slovenské vysokoškolské vzdelávanie a vedu v zahraničí a medzinárodné siet'ovanie slovenských vysokých škôl.

Implementácia tejto investície sa dokončí do 31. marca 2026.

A.2. Míľníky, ciele, ukazovatele a harmonogram monitorovania a realizácie pre nenávratnú finančnú podporu

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľník/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľníky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľníkov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
1	10 – Lákanie a udržanie talentov – Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy	Míľník	Schéma vymedzujúca novú kategóriu žiadateľov o národné víza (D).	Prijatie schémy uznesením vlády a nadobudnutie účinnosti.				Q1	2022	Prijatie schémy vymedzujúcej kategóriu žiadateľov o národného víza (D) v záujme Slovenskej republiky. Zavedie sa nová kategória víz, ktorá sa vzťahuje na vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí hľadajú zamestnanie a sú oslobodení od povinnosti pred vstupom na Slovensko preukázať, že majú garantované pracovné miesto. Osoby budú mať možnosť okamžite začať pracovať na základe národného víza (D). Opatrenie sa týka kategórií, ako sú absolventi popredných svetových univerzít (bez ohľadu na oblasť); absolventi popredných svetových univerzít a výskumných inštitúcií na treťom stupni (bez ohľadu na oblasť); iné vybrané skupiny podľa ekonomických záujmov Slovenska (napr. odborníci v oblasti IT, odborníci v odvetviach s vysokou pridanou hodnotou, lekári).
2	10 – Lákanie a udržanie talentov – Reforma 1: Reforma pobytovej a pracovnej legislatívy	Míľník	Uľahčenie návratu do krajiny a zvýšenie atraktívnosti krajiny pre cudzincov s rodinnými väzbami	Prijatie parlamentom a nadobudnutie účinnosti				Q1	2022	Novela zákona č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky, ktorá uľahčí návrat do krajiny a zvýši príťažlivosť krajiny pre cudzincov s rodinnými väzbami na Slovensko. Novelou sa zavedie zjednodušený režim na získanie občianstva tým, že sa zruší požiadavka minimálneho obdobia pobytu na Slovensku.
3	10 – Lákanie a udržanie	Míľník	Zjednodušenie uznávania	Prijatie parlamentom				Q1	2022	Novela zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	talentov – Reforma 2: Zjednodušenie režimu uznávania kvalifikácií o vzdelaní a odborných kvalifikácií pre vykonávanie regulovaných povolání		vzdelania a odborných kvalifikácií	a nadobudnutie účinnosti						<p>kvalifikácií umožní:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uľahčenie uznávania diplomov/dokumentov o vzdelaní pre krajiny, s ktorými má Slovensko dvojstranné dohody o uznávaní diplomov/dokumentov o vzdelaní, a to oslobodením žiadateľa od povinnosti poskytnúť niektoré dokumenty (napr. potvrdenie o oprávnení vysokej školy poskytovať príslušné vzdelanie), • posilnenie kompetencií Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní (SUDV) na overovanie dosiahnutého vysokoškolského vzdelania aj v krajinách mimo európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania (EHEA) bez dvojstrannej dohody, čím sa výrazne urýchli a zjednoduší proces v porovnaní so súčasnou situáciou, v ktorej sú vysoké školy jedinými oprávnenými inštitúciami na uznávanie diplomov/dokumentov pre krajiny, s ktorými má Slovensko dvojstranné dohody o uznávaní diplomov/dokumentov o vzdelaní. <p>Novela zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve umožní:</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrátenie lehoty na uznávanie ďalších dokladov o vzdelaní pre vysokokvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov, • predĺženie dočasnej stáže pre lekárov nad rámec

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
										obdobia pandémie
4	10 – Lákanie a udržanie talentov – Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku	Cieľ	Počet one-stop shopov služieb v oblasti integrácie na Slovensku		Číslo	0	3	Q4	2024	Plne funkčné strediská („one-stop shopy“) poskytujúce komplexné služby uľahčujúce usadenie sa na Slovensku
5	10 – Lákanie a udržanie talentov – Investícia 1: Podporné nástroje a asistencia pre navrátilcov, vysokokvalifiko	Cieľ	Počet cudzincov využívajúcich služby Migračného informačného centra IOM		Číslo	0	7000	Q1	2025	V období 2022 – 2024 sa z celkového cieľa, ktorým je 7 500 príjemcov, najmenej 7000 príjemcom poskytnú služby Migračného informačného centra IOM s cieľom integrovať ich do trhu práce a spoločnosti (poradenstvo, jazykové kurzy, podpora sociálno-kultúrnej orientácie). Patria sem aj zahraniční študenti, vysokokvalifikovaní pracovníci, rodinní príslušníci a cudzinci, ktorí patria do vybraných skupín vymedzených v uznesení

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
	vaných pracovníkov z tretích krajín a ich rodinných príslušníkov a zahraničných vysokoškolských študentov študujúcich na Slovensku									o reforme 1, berúc do úvahy ekonomické záujmy Slovenskej republiky.
6	10 – Lákanie a udržanie talentov – Investícia 2: Posilnenie vzťahov s diaspórou, podpora občianskych iniciatív	Cieľ	Počet podporených podujatí posilňujúcich vzťahy s diaspórou		Číslo	0	200	Q1	2026	Program podporí 200 spoločenských podujatí s cieľom posilniť vzťahy so Slovákami v zahraničí. Podporované podujatia sa zamerajú na zvýšenie vplyvu iných reforiem a nadrezortných investícií: <ul style="list-style-type: none"> • propagovaním účinku novely zákona o pobyte cudzincov, ktorá uľahčí návrat a zvýši atraktivnosť krajiny pre cudzincov s rodinnými väzbami na Slovensko, • podporou investície 4, t. j. obojsmernej mobility študentov a internacionalizáciu akademického sektora, • podporou vplyv investícií z iných komponentov, napr. investícií do výskumu, vývoja a inovácií, povzbudením spolupráce medzi domácimi európskymi a inými výskumnými inštitúciami, v ktorých pôsobí slovenská diaspóra, ako aj zvyšovaním povedomia o kariérnych príležitostiach na Slovensku.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
7	10 – Lákanie a udržanie talentov – Investícia 3: Štipendiá pre talentovaných domácich a zahraničných študentov	Cieľ	Počet udelených štipendií pre talentovaných študentov		Číslo	0	4226	Q4	2024	Z celkového cieľa poskytnúť 4508 motivačných štipendií sa poskytne aspoň 4226 motivačných štipendií najtalentovanejším domácim študentom, najlepším talentom zo zahraničia a talentovaným sociálne znevýhodneným študentom.
8	10 – Lákanie a udržanie talentov – Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí	Míľnik	Stratégia internacionalizácie vysokých škôl	Prijatie stratégie vládou				Q4	2021	Prijatie stratégie internacionalizácie vysokých škôl s cieľom navrhnúť opatrenia na podporu prípravy spoločných študijných programov, lákanie zahraničných študentov a akademických pracovníkov alebo zavedenie systémových inštitucionálnych zmien na slovenských vysokých školách.

Poradové číslo	Súvisiace opatrenie (reforma alebo investícia)	Míľnik/cieľ	Názov	Kvalitatívne ukazovatele (pre míľniky)	Kvantitatívne ukazovatele (pre ciele)			Orientačný harmonogram splnenia		Opis a jasné vymedzenie jednotlivých míľnikov a cieľov
					Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Štvrťrok	Rok	
9	10 – Lákanie a udržanie talentov – Investícia 4: Podpora internacionalizácie v akademickom prostredí	Cieľ	Počet podporených projektov na podporu alebo rozvoj internacionalizácie vysokých škôl a výskumných inštitúcií		Číslo	0	28	Q4	2025	Z celkového cieľa podporiť 31 projektov sa podporí aspoň 28 projektov zameraných na propagáciu alebo internacionalizáciu vysokých škôl a výskumných ústavov: - vykonávaním inštitucionálnych stratégií internacionalizácie na úrovni vysokých škôl (napríklad príprava nových programov v cudzích jazykoch, zlepšenie pripravenosti domácich vysokoškolských učiteľov/doktorandov na pôsobenie v medzinárodnom prostredí), - podporou účasti vysokých škôl na zahraničných veľtrhoch a podujatiach náboru študentov, - propagáciou Slovenska na medzinárodných podujatiach.